

Vincenzo BUONOMO, *I diritti umani nelle relazioni internazionali. La normativa e la prassi delle Nazioni Unite*, Mursia: Pontificia Università Lateranense 1997, ss. 214.

Znamiennym wydarzeniem dla społeczności międzynarodowej było proklamowanie w dniu 10 grudnia 1948 r. Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka ONZ. Nie budzi zdziwienia fakt, że ogłoszenie tak znaczącego dokumentu nastąpiło zaledwie 3 lata po zakończeniu II Wojny Światowej, która ukazała światu tragiczne konsekwencje nihilizmu w sferze praw i wolności należnych człowiekowi. Ogłoszenie Deklaracji było wynikiem współpracy państw o różnych ustrojach politycznych, społecznych i gospodarczych oraz jednostek hołdujących różnym ideologiom. Konsekwencją tego twórczego dialogu stało się nie tylko proklamowanie praw człowieka ale ich uniwersalizacja. Deklaracja i zapoczątkowane przez nią "Human Rights" wywierają ogromny wpływ na prawa i wolności jednostki, na praktykę życia społecznego oraz na stosunki międzynarodowe. Prawa człowieka stały się nieodłączną częścią polityki. Ich promocja oraz ochrona zajmuje poczesne miejsce w działalności każdej organizacji międzynarodowej.

Mimo tego historia praw człowieka jest jednocześnie historią zmagania na rzecz tych praw. Zmiana sytuacji międzynarodowej po upadku "Muru berlińskiego" przyniosła nowe nadzieje ale i nową oś konfliktu w sferze praw człowieka. Miejsce konfrontacji Wschód Zachód zajął spór Północ - Południe.

Recenzowana książka przedstawia aktualny obraz ochrony praw człowieka w kontekście zmian jakie zachodzą we wspólnocie międzynarodowej po 1989 r. Autor opracowania Vincenzo Buonomo jest profesorem prawa międzynarodowego i stosunków międzynarodowych w Papieskim Uniwersytecie Laterańskim w Rzymie. Uczestniczy jako ekspert w delegacjach Stolicy Apostolskiej na sesjach ONZ oraz Rady Europy. W 1993 r. brał udział z ramienia Stolicy Świętej w Konferencji Praw Człowieka zorganizowanej pod auspicjami ONZ w Wiedniu.

Książka składa się z 2 części.

Część I w czterech kolejnych rozdziałach omawia szereg problemów jakie powstały w ciągu pięćdziesięciu lat obowiązywania Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. Autor analizuje najważniejsze z nich:

- 1) Deklaracja - jej podstawy, cele i kierunki;
- 2) Powszechność i niepodzielność podstawowych praw człowieka;
- 3) Powszechność i nieselektywność podstawowych praw człowieka;
- 4) Perspektywy rozwoju mechanizmów ochrony podstawowych praw człowieka.

W części II przedmiotem badań stały się następujące bloki tematyczne, które Autor przedstawia jako wyzwanie obecnych czasów. Są to:

- 1) ochrona praw mniejszości narodowych;
- 2) prawa ludów a ochrona ich tożsamości;
- 3) tolerancja i prawo do wolności religijnej;
- 4) prawa człowieka a ochrona środowiska.

Dzięki proklamowaniu Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka podstawowe i niezbywalne prawa należne człowiekowi zostały wpisane w historię ludzkości jako wspólny ideał do realizowania przez "wszystkie ludy i narody". Upływ czasu, zmieniająca się sytuacja międzynarodowa a szczególnie powstające konflikty i dysproporcje ekonomiczne między państwami sprawiają, że wokół praw człowieka toczy się nieprzerwana dyskusja. Podejmują ją nie tylko naukowcy czy ideolodzy ale są one przedmiotem debat organizacji międzynarodowych nie wyłączając Sesji ONZ.

W dyskusjach w ONZ o prawach człowieka wykluczone jest odwoływanie się do wartości moralnych czy koncepcji prawa natury. Niemożliwe jest jednak, aby te podstawowe i wypływające z ludzkiej godności prawa nie odwoływały się do wartości i realizowały się w aksjologicznej próżni. Ten głos musi być słyszany przez społeczność międzynarodową zwłaszcza w tym roku, Międzynarodowym Roku Praw Człowieka, gdy obchodzimy 50 rocznicę ogłoszenia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

Publikując tę książkę Autor pragnie uczestniczyć w wysiłku by prawa człowieka uczynić wspólnym językiem ludzkości i aby zbudować powszechną kulturę praw człowieka na najbliższy wiek a może i nadchodzące tysiąclecie. Z tego powodu książka ta jest godna polecenia.

ks. Krzysztof WARCHAŁOWSKI